

UFAHAMU MFUMO WA VTS NA JINSI UNAVYOFANYA KAZI

Na: Mambwana Jumbe

Umeshawahi kusafiri na basi kutoka mkoa mmoja kwenda mwingine? Katika Safari yako umeshawahi kusikia muto wa kengele ukipiga katikati ya safari? Kengele hiyo uliichukuliaje? Ulielewa maa-na yake na kuchukua hatua au uliacha na kuona kuwa ni kelele za kawaida? Kengele unaoisikia ukiwa safarini kwenye basi ni kiashiria ya kwamba gari hilo limefikia au limezidisha mwendo ulio-dhinishwa na Serikali yaani linaendeshwa kwa mwendokasi wa kilometa 80 kwa saa au zaidi na hivyo inahatarisha maisha yako na wengine waliopo ndani ya basi hilo.

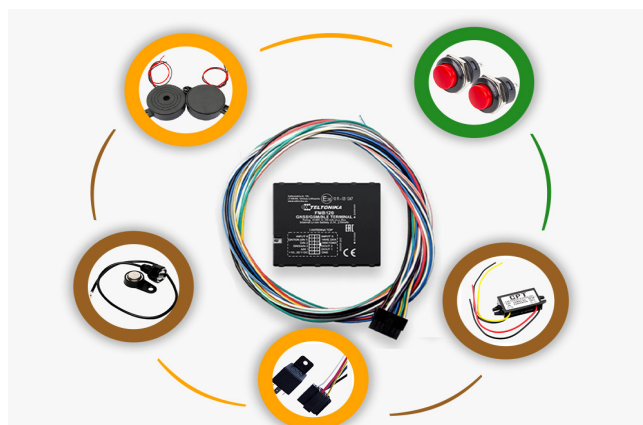
Mabasi ya mikoani yakiendelea kutoa huduma za usafirishaji wa abiria katika Stendi Kuu ya Mabasi Magufuli, Jijini Dar es Salaam

Suala la ajali barabarani limekuwa likigharimu maisha ya Watanzania wengi hapa nchini. Wapo wanaopoteza maisha, wapo wanaopoteza viungo nakusababishiwa ulemavu wa kudumu na wapo wanaoachwa yatima kwa kupoteza wapendwa wao kwenye ajali. Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania inakisikitishwa sana na hali hii kwa kuwa nguvu kazi ya Taifa imekuwa ikipotea na imefanya jitihada kubwa kuhakikisha kwamba changamoto ya ajali barabarani inapungua au

kuondoka kabisa.

Katika kutafuta mwarobaini wa ajali za barabarani hasa za mabasi ya masafa marefu, mwaka 2017 Serikali kupitia Mamlaka ya Udhibiti Usafiri wa Majini na Nchi Kavu (SUMATRA) ilianzisha Mfumo wa Kufuatilia Mwenendo wa Magari ambao kwa kimombo unafahamika kama 'Vehicle Tracking System-VTS' kwa lengo la kuhakikisha kuwa magari yanapokuwa barabarani yanafuatiliwa kwa ukaribu hasa suala la mwendo kasi na mwenendo wa dereva anayeendesha gari hilo.

Akizungumzia chimbuko la kutengeneza Mfumo wa VTS, Kaimu Mkuu wa Kitengo cha TE-HAMA LATRA Mhandisi Eliud Kataraihya anasema kwa muda mrefu kumekuwepo na tatizo kubwa la watu kupoteza maisha kutokana na ajali barabarani. Uchunguzi wa matukio mbalimbali ya ajali ulionyesha kuwa ajali ajali zenye madhara makubwa kwa binadamu husababishwa na vyombo vya usafirishaji, hususan mabasi, kuendeshwa kwa mwendo kasi. Kwahiyo, kunusuru hali hiyo, mwaka 1997 Serikali ilikuja na kifaa cha kudhibiti mwendo (speed governor) lakini kwa wakati ule

Mjumuiko wa baadhi ya mifumo midogo ambayo kwa pamoja huunda Mfumo wa Kufuatilia Mwenendo wa Magari (VTS)

haikufanikiwa sana.

Anaongeza kuwa, Serikali iliendelea kufanya jitihada za kuleta suluhisho na hivyo tafiti mbalimbali ziliendelea kufanyika na ndipo ikaonekana kwamba suala hili linaweza kukabiliwa kwa kutumia teknolojia ya kisasa kwa kupitia Mfumo wa Kufuatilia Mwenendo wa Magari au kama inavyofahamika kwa jina la VTS.

Mhandisi Kataraihya anaongeza kuwa, Mfumo wa VTS umeleta manufaa makubwa kwakuwa umechangia sana kubadilisha tabia za madereva

idia kifaa kujua sehemu gari ilipo na ndani yake inatumia kadi ya simu yenye uwezo wa kutumia taarifa au data za mitandao ya simu kutuma taarifa kutoka kwenye VTD kupitia minara ya simu iliyopo karibu na kisha taarifa kutumwa kwa njia ya intaneti na kuingia kwenye seva za Mamlaka.

“Zikishaingia kwenye seva za Mamlaka tuna uwezo wa kuzichakata kwa namna mbalimbali na kuwasilisha taarifa mbalimbali ambazo nyingine atazihitaji mmiliki wa chombo husika, nyingine tunazihitaji sisi kama wadhibiti na nyingine zitahi-

Kaimu Mkuu wa Kitengo cha TEHAMA LATRA Mhandisi Eliud Kataraihya akielezea namna Mfumo wa Kufuatilia Mwenendo wa Magari ulivyo unganika, unavyofanya kazi na faida zake kwa watumiaji na Taifa

kwa sababu pindi dereva anapokuwa barabarani na chombo cha moto, anajua kwamba wapo watu wanamuona na kufuatilia mwenendo wa chombo chake, anajua mwendo anaoendesha unahifadhiwa, breki za ghafla anazokanyaga zinaonekana, kona anazopita kwa mwendo kasi anaonekana na mfumo unatuma taarifa papo hapo anapowendesha kwa mwendo kasi na hivyo basi inamfanya dereva makini azingatie kanuni za usalama barabarani.

Akielezea jinsi mfumo wa VTS unavyofanya kazi, Mhandisi Kataraihya anasema kuna kifaa cha kufuatilia mwenendo wa gari kinachofahamika kama VTD ambacho kinawekwa ndani ya gari husika. Kifaa hicho kina uwezo wa kupata mawasiliano kutoka kwenye Satelaiti zinazokisa-

tajika na Mamlaka nyingine za Serikali na wadau wengine wa Sekta ya Usafiri Ardhini hapa nchini,” anafafanua Mhandisi Kataraihya.

Katika kuhakikisha kwamba Mfumo wa VTS unafanya kazi kwa ufanisi, unaleta tija iliyokusudiwa na inaendana na kasi ya mabadiliko ya teknolojia, Mhandisi Kataraihya anasema mfumo umeboreshwa ambapo kwa sasa dereva atakayendesha chombo chake kwa mwendo kasi, mfumo unauwezo wa kutuma namba ya malipo moja kwa moja kwa dereva kwa ajili ya kulipa faini kwa kosa alilolifanya jambo ambalo kabla ya maboresho, mmiliki wa gari ndiye aliyekuwa akilipa faini hiyo kutokana na kosa alilofanya dereva, lakini kwa sasa dereva akifanya kosa la mwendo kasi ndiye atakayewajibika kupitia mfumo wa VTS.

“Tumefurahi kwa maboresho tuliyoyafanya na kukamilisha na kwa sasa tupo kwenye mazungumzao na wadau ya namna gani na lini jambo hili linaanza kufanya kazi.”

Mhandisi Kataraihya anaeleza maboresho mengine ya Mfumo wa VTS yanayofanyika na anasema kuwa Mamlaka inakamilisha mpan-go wa kufunga runinga kwenye Kituo Kikuu cha Mabasi Dodoma na Kituo Kikuu cha Mabasi cha Magufuli kwa lengo la kutoa taarifa mbalimbali kwa abiria wanaosafiri kwenda maeneo mbalimbali. Vilevile Mamlaka imetengeneza programu tumizi wa Simu Janja (LATRA App) ambayo kwa sasa inapatikana kwenye simu zinazotumia mfumo wa Android zenye programu ya Play Store lakini hapo baadae itapatikana kwenye simu zinazotumia mfumo wa iOS zenye programu ya App Store. Programu hii ya LATRA App inafanyiwa maboresho pia ili kuiwezesha kuzungumza na mfumo wa VTS kwa maana ya kwamba itafika kipindi ambapo msafiri akitaka kujua mwendo kasi wa gari alilopanda ataweza kutumia simu yake kwa kuingia kwenye LATRA App na kupata taarifa hiyo na anaweza kuitolea taarifa papo hapo alipo.

“Tumepanga kufanya maboresho ya taarifa mbalimbali ambazo wamiliki wa magari yanayofuatiliwa kupitia Mfumo wa VTS wanaweza kuona, tunaboresha taarifa ambazo wasimamizi wa magari wanaweza kuziona, kuzifanyia kazi na kuchua hatua stahiki na kwa haraka,” anaeleza Mhandisi Kataraihya

Naye Afisa Mfawidhi Kituo cha Kufuatilia Mwenendo wa Magari Bw. Mbwana Ndaro anasema kuwa kifaa cha ufuatiliaji wa magari au VTD kimefungwa kwenye magari yanayotoa huduma kati ya mji na mji na kinachofanyika ni kwamba mfumo unarekodi taarifa mbalimbali ambazo zina maana tofautitofauti kulingana na mahitaji na kikubwa dhumuni hasa la mfumo wa VTS ni kuhakikisha kwamba madereva wanaendesha vyombo vya moto kwa mujibu wa Sheria ya Usalama Barabarani ambayo kikomo ni Kilometa 80 kwa saa na endapo ikitokea dereva anavuka mwendo kasi unaotakiwa, mfumo unatuma taarifa papo hapo nasi tunachukua hatua stahiki kwa wakati.

“Baada ya kuona gari linaenda mwendo kasi zaidi ya inaotakiwa, tunaangalia ni gari gani na kisha tunampigia mmiliki ili kumuarifu kuhusu dereva wa chombo chake anavyoendesha kwa mwendokasi, tunamwambia mpaka mahali gari lilipo kwa wakati huo na anaendesha kwa mwendo kasi huo kwa mara ngapi. Wakati mmiliki anaendelea na dereva wake, sisi tunawataarifa watumishi wenzetu waliopo eneo ambalo gari husika linaelekea na tunatuma taarifa zote ili achukuliwe hatua,” anafafanua Bw. Ndaro.

Bw. Ndaro anaongeza kuwa LATRA in-

Afisa Mfawidhi Kituo cha Kufuatilia Mwenendo wa Magari Bw. Mbwana Ndaro akielezea namna Kituo cha kufuatilia Mwenendo wa Magari kinafanyia kazi ili kuhakikisha safari inakuwa salama

ashirikiana na Jeshi la Polisi Kikosi cha Usalama Barabarani ambapo baada kumuona dereva bado anaendesha mwendo hatarishi, hupiga simu kwa Mkuu wa Usalama Barabarani Mkoa (RTO), Kanda (ZTO) na Wilaya (DTO) na kuwaarifu kuhusu mwendo kasi wa gari husika ili nao wasimamishe basi na waweze kuchukua hatua mapema zaidi kwa kuwa mwendo huo unaweza kusababisha ajali na kuondoa uhai wa abiria waliopo ndani ya basi husika. Kwahiyo muunganiko wa LATRA, Jeshi la Polisi Kikosi cha Usalama Barabarani pamoja na wamiliki ambao wamekuwa wakitoa ushirikiano wa hali ya juu, unaifanya kazi hii ya kufuatilia mienendo ya magari kuwa rahisi na hivyo kusaidia kupunguza changamoto ya ajali hapa nchini.

“Sisi kama Mamlaka tunashirikiana na kufanya kazi kwa ukaribu na Jeshi la Polisi Kikosi cha Usalama Barabarani na kwa umuhimu wake, Mamlaka imewapatia akaunti za Mfumo wa VTS RTO na DTO ili kuweza kuyafuatilia mabasi husika kwa sababu pia tunatumia Sheria ya Usalama Barabarani katika kutoa adhabu kwa madereva

ambao wanakiuka taratibu zilizowekwa hasa ya kuendesha kwa mwendo hatarishi,” amefafanua Bw. Ndaro.

Akielezea faida za Mfumo wa Kufuatilia Mwenendo wa Magari (VTS) Bw. Ndaro anasema umeisaidia sana Serikali kupunguza ajali nchini kwa kuhakikisha kwamba madereva wanaendesha gari kwa kuzingatia mwendo ulioainishwa kwenye Sheria ya Usalama Barabarani ambayo kikomo chake ni Kilometa 80 kwa saa. Kwa wamiliki pia imewasaidia kupunguza gharama za

Kifaa cha Kufuatilia Mwenendo wa Magari (VTD)

uendeshaji ukizingatia kabla ya mfumo wasafirishaji walikuwa wanatumia mafuta mengi lakini uwepo wa mfumo huu wa VTS imethibitika kwamba utumiaji wa mafuta umekuwa ni mdogo na hivyo kuleta afueni kwa wamiliki wa magari na pia wana uwezo wa kufuatilia gari na dereva husika akiwa barabarani na hivyo kumsaidia kumdhibiti dereva wake. Kwa upande wa abiria pia unamsaidia kufahamu kile kinachoendelea kwenye gari hasa kupitia kengele (alarm) ambayo inatoa sauti pindi dereva anapoendesha gari kwa mwendo hatarishi na hivyo anaweza kuchukua hatua kwa kumuarifu dereva kupunguza mwendo au kwa kupiga simu LATRA au kwa Jeshi la Polisi kwa hatua zaidi.

SP. Deus Sokoni ni Mrakibu Jeshi la Polisi Kikosi cha Usalama Barabarani, nae anasema VTS inaunganishwa na mtandao wa GPS lengo likiwa ni kufuatilia na kujua mwendo wa gari barabarani na mwenendo wa dereva katika uendeshaji wake kwa maana kuna wakati mwingine dereva yupo barabarani lakini anafanya vitendo ambavyo vinaenda kinyume na Sheria ya Usalama Barabarani na hivyo anaweza kuhatarisha usalama wa abiria aliowabeba ndani ya gari hiyo na haya

yote yanatambulika kupitia Mfumo wa Kufuatilia Mwenendo wa Magari kwa maana ya VTS.

Vilevile SP. Sokoni anaongeza kuwa VTD ni kifaa muhimu sana katika usimamizi wa Sheria, mathalani kwa dereva anayevunja Sheria kwa kukimbiza gari zaidi ya mwendo wa Kilometa 80 kwa saa na akabainishwa na mfumo wa VTS, Jeshi la Polisi lina Mamlaka ya kutumia ushahidi uliopatikana kwenye Mfumo huo na kuutumia mahakamani au kuchukua hatua zozote zile za kisheria zinazostahili ili kuhakikisha kuwa tunakuwa na barabara zilizo salama zaidi.

SP. Sokoni anabainisha kuwa utendaji kazi wa Mfumo wa VTS unategemea sana ushirikiano na anaeleza kuwa LATRA na Jeshi la Polisi ni taasisi za Serikali hivyo wamekuwa wakifanya kazi bega kwa bega kuhakikisha kuna usalama

Mrakibu Jeshi la Polisi Kikosi cha Usalama Barabarani SP. Deus Sokoni akielezea namna Jeshi la Polisi linashirikiana na LATRA kupitia VTS na kuimarisha Usalama BARabarani

kwenye sekta ya usafirishaji, “Tumepewa jukumu la kusimamia usalama wa watumiaji wa barabara na kila mtu kwa nafasi yake, LATRA kama mdhibiti wa Usafiri Ardhini anao wajibu wa kuhakikisha wasafirishaji wanafuata Sheria zilizopo na sisi Jeshi la Polisi ambalo ni msimamaizi wa Sheria ni jukumu letu kuhakikisha kuna usalama wa raia na mali zao na hivyo mfumo huu wa VTS ungebaki LATRA pekee usingukuwa na tija. Tunaishukuru Mamlaka kwa kuona kuna umuhimu wa kutushirikisha sisi Jeshi la Polisi ili kuhakikisha lengo la kuanzishwa kwa mfumo wa VTS linatimia,”.

SP. Sokoni anaongeza kuwa, LATRA ilitoa mafunzo kwa askari wa usalama barabarani hasa namna ya kutumia mfumo huo na jinsi ya kumbaini dereva na vilevile LATRA imefunga mfumo wa VTS kwenye Makao Makuu ya Jeshi la Polisi Kikosi cha Usalama Barabarani ili kuweza

kufanya ufuatiliaji kwa pamoja kudhibiti madereva wanaokiuka Sheria na masharti ya leseni ya usafirishaji inayomtaka kuzingatia na kuheshimu Sheria za Usalama Barabarani, “Tunafanya kazi kwa pamoja kuhakikisha barabara zinakuwa salama kwa kutokuwa na ajali, kuona madereva wanaoheshimu na kufuata Sheria zilizopo yaani Sheria ya Usalama Barabarani na ile ya Usafirishaji.”

Akielezea namna mfumo wa VTS ulivyosaidia kupunguza ajali barabarani, SP Sokoni anasema kuwa kwa sasa madereva wanajua kwamba wanafuatiliwa wakiwa barabarani na hivyo inawalazimu kufuata Sheria jambo ambalo limeleta nafuu ya kupunguza ajali ukilinganisha na miaka ya nyuma kabla ya mfumo huo. “Mwaka jana tulikuwa na zaidi ya ajali 117 lakini kufikia mwezi Novemba 2022 kuna ajali 102 kwahiyo ajali hasa zinazotokana na mwendo kasi wa mabasi zimepungua sana na hii yote inachangiwa na mfumo huu wa VTS.”

Hivi karibuni Kamati ya Kudumu ya Hesabu za Serikali (PAC) ilitembelea Kituo cha Kufuatilia Mwenendo wa Magari (VTS) ili kujionea namna Mfumo huo unavyofanya kazi. Mwenyekiti wa Kamati hiyo Mhe. Naghenjwa Kaboyoka (MB) anasema, “Wenzetu wa LATRA wamepiga hatua kubwa sana upande wa teknolojia hasa ukizingatia uwepo wa Mfumo huu wa Kufuatilia Mwenendo wa Magari umesaidia kwa kiasi kikubwa kupunguza ajali za barabarani. Tumeona mfumo unavyoweza kufuatilia basi na kama litakuwa limezidisha mwendo unaotakiwa mfumo unawatumia taarifa na wao wanachukua hatua dhidi ya gari husika.”

Aidha, Mhe. Naghenjwa Kaboyoka, akiungana na wabunge wengine wameipongeza Mamlaaka ya Udhibiti Usafirishaji Ardhini (LATRA) kwa maendeleo ya teknolojia ambayo wameyafikia kwani ni msaada mkubwa kwa Taifa, “Hatukutegemea tuone jinsi ambavyo wamefanya maboresho makubwa sana kiasi hiki na jinsi ambavyo sheria zetu kinzani zikirekebishwa, Tutaweza sana kupunguza mambo ya ajali barabarani, Tunaona mfumo unavyoweza kufuatilia basi mpaka linalokwenda mbio, linalo kiuka misingi.”

Naye Mhe. Geoffrey Mwambe (MB) Mjumbe wa PAC anesema kuwa, “Kwakweli tumefurahi sana kuona wenzetu wa LATRA walivyopiga hatua

kuwa kubwa kwa kutengeneza mfumo ya usimamizi wa usafirishaji wa ardhini hasa mfumo huu wa Kufuatilia Mwenendo wa Magari na tumeona kuwa mfumo huu ni wezeshi wa kupunguza changamoto za ajali barabarani (VTS).”

Wakati huohuo, Mhe. Aida J. Kanani (MB) Mjumbe wa PAC anaeleza kuwa, “Mfumo huu

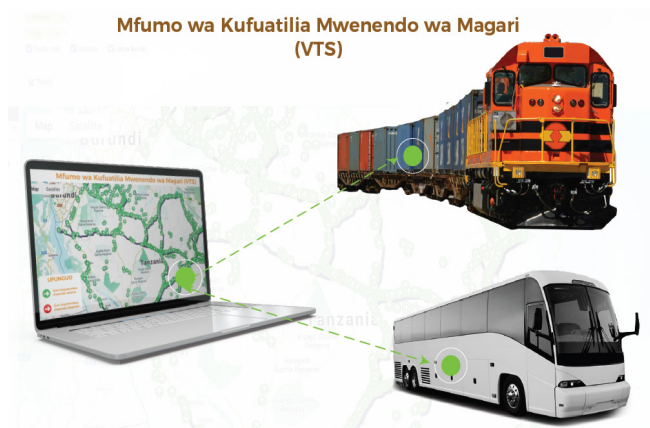

Mjumbe wa Kamati ya Kudumu ya Hesabu za Serikali (PAC) Mhe. Aida J. Kanani (MB) akiiongea VTS baada ya kutembelea Kituo cha Kufuatilia Mwenendo wa Magari (VTS)

wa VTS ni mzuri sana, LATRA wameshaanza na magari hayo ya abiria lakini itakuwa vizuri zaidi mpaka kwa magari binafsi ili tuweze kufikia lengo la kupunguza au kuondoa kabisa tatizo la ajali barabarani kwa sababu ajali za barabarani zinahusisha magari ya aina yote yakiwemo na ya Serikali kwa hiyo nafikiri ni vema ifikie mahali kwamba kila gari itakayoingia nchini na kutumika barabarani iunganishwe na Mfumo wa VTS na hii itasaidia sana suala la ufuatiliaji na udhibiti wa ajali.”

Kwa upande mwingine, Mwenyekiti wa Chama cha Wamiliki wa Mabasi Tanzania (TABOA) Bw. Abdallah Kiongozi anasema VTS ni Mfumo mzuri kwa sababu unawawezesha wamiliki kufuatilia gari likiwa kwenye safari ikiwemo suala la mwendo na kama mmiliki unaweza kumuonya dereva wako kupunguza mwendo hatarishi, “VTS ina mambo mengi mazuri kama vile kusaidia utunzaji wa chombo, unafuu wa matumizi ya mafuta, matumizi mazuri ya breki, utunzaji mzuri wa vipuri vya gari pamoja na kupunguza tatizo la ajali barabarani kwakuwa VTS inadhibiti na dereva anajua kuwa kuna VTS inayomfuatilia na inamuonya na hivyo inamfanya azingatie mwendo akiwa barabarani.”

Naye Anna Zacharia ni abiria na anaeleza kuwa, “tunaishukuru LATRA kwa kutuwekea

Mfumo wa Kufuatilia Mwenendo wa Magari (VTS)
Mfumo wa Kufuatilia Mwenendo wa Magari hafanyika kielektroni, na Ufuatiliaji wake hufanyika kwa njia ya Mtandao.

mfumo huu na kutupa elimu, na sasa sisi kama abiria tunaielewa kwamba tukisikia kengele ndani ya basi tukiwa safarini tunajua kuwa dereva anaendesha mwendo wa kasi na hivyo tunawajibika kumwambia apunguze mwendo la sivyo tunapiga simu LATRA au Jeshi la Polisi maana tukikaa kimya inaweza kutokea ajali na tukapoteza maisha”.

Hakika Mfumo wa Kufuatilia Mwenendo wa Magari (VTS) umesaidia sana kupunguza changamoto ya ajali ambazo zimekuwa zikipoteza

uhai wa watazania wengi hapa nchini. Kwa madereva ambao bado wanakwenda kinyume na Sheria ya Usalama Barababari na Sheria ya Usafirishaji hasa ya inayowataka kuzingatia mwendo uliodhinishwa na Serikali ambao ni Kilometa 80 kwa saa, yawapasa wabadilike kwakuwa Serikali imewekeza katika teknolojia na imeuleta mfumo wa VTS ili kuhakikisha sekta ya Usafiri Ardhini inakuwa salama. Mfumo wa VTS unafuatilia mabasi ya masafa marefu na treni za Shirika la Reli Tanzania (TRC) na Mamlaka ya Reli Tanzania na Zambia (TAZARA).

Mamlaka kwa kushirikiana na Jeshi la Polisi tayari iko katika taratibu za kuiboresha VTS iwe na uwezo wa kufanya kazi ya kudhibiti mwendo (Speed Governors) ili kuendelea kudhibiti mwendo kasi unaosababisha matukio ya ajali zenye madhara makubwa kwa binadamu. Pia Mamlaka imekwishaanza kuthibitisha madereva ili kuhakikisha ni madereva makini tu wanaruhusiwa kuendesha vyombo vya vinavyotoa huduma za usafirishaji kibiashara.

Jamhuri ya Muungano wa Tanzania
Mamlaka ya Udhibiti Usafiri Ardhini
S.L.P 1742
41104 Tambukareli
DODOMA
dg@latra.go.tz
Piga Simu: 0800110019/0800110020
Simu: +255 262 323 930